

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII W KLASIE II LICEUM – POZIOM PODSTAWOWY

Nazwa działu	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
EUROPA I NOWY ŚWIAT	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawy odkrywcze K.Kolumba, V. da Gamy, F. Magellana, renesans w Europie, wystąpienie M. Lutra, zawarcie pokoju augsburskiego, obrady soboru trydenckiego, noc św. Bartłomieja, klęskę Wielkiej Armady – identyfikuje postacie K. Kolumba, V. da Gamy, F. Magellana, M. Anioła, L. da Vinci, M. Lutra, J. Kalwina, Henryka VIII, M. Kopernika – wymienia przyczyny i uwarunkowania organizowania wielkich odkryć geograficznych oraz wymienia ich skutki – stosuje pojęcia: <i>konkwista, karawela, konkwistador, bank, urbanizacja, kapitalizm, dualizm gospodarczy, gospodarka folwarczno-pańszczyźniana, pańszczyzna, odrodzenie (renesans), humanizm,</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie i przestrzeni podboje H. Cortesa i F. Pizarra oraz wyprawę B. Diasa - lokalizuje w czasie wynalezienie druku, wojnę chłopską w Niemczech, ogłoszenie aktu supremacyjnego, powstanie zakonu jezuitów, odnowienie Świętej Inkwizycji, utworzenie indeksu ksiąg zakazanych, ogłoszenie Edyktu nantejskiego, bitwę pod Lepanto – wskazuje na mapie zasięg kolonialnych posiadłości Portugalczyków i Hiszpanów – przedstawia przebieg I wyprawy Kolumba i opisuje przebieg wyprawy Magellana – stosuje pojęcia <i>korsarstwo, karaka, metropolia, faktoria, handel trójkątny, system nakładczy, manufaktura, dom bankiersko-kupiecki, giełda, inflacja, płodozmian, folwark, mecenat, rewolucja naukowa, reforma katolicka, hugenoci, jezuci, zbór, protestanci, sekularyzacja, predestynacja, akt supremacyjny, janczarzy, opricznina</i> – przedstawia osiągnięcia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawę odkrywczą V.N. de Balboa , postanowienia traktatu w Tordesillas, cywilizację prekolumbijskie, sekularyzację Prus Książęcych, wojnę w Niderlandach, wojny włoskie, bitwę pod Pawią , bitwę pod Mohaczem – identyfikuje postać V.N. de Balboa, Montezumy, Atahualpy, F.Petrarki, D. Alighieri, G. Boccaccia, D.Bramante, A. Dürera, El Greca, Erazma z Rotterdamu, J. Gutenberga, N.Machiavellego, J. Bodina, T. More’a, Karola V, Albrechta Hohenzollerna, U. Zwingliego, Katarzyny Medycejskiej, Filipa II, Wilhelma Orańskiego, Franciszka I, Karola V Habsburga, Filipa II, Elżbiety I – wyjaśnia wpływ kryzysu gospodarczego w końcu XV w. na organizację wypraw odkrywczych – wyjaśnia, dlaczego przyrządy nawigacyjne i nowe rodzaje okrętów były szczególnie ważne podczas wypraw oceanicznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie J. S. Elcaño, A. Vespucciego, Tupaca Amaru, P. Cabrala, F.Rabelaisa, M. de Cervantesa, M. Serveta, A.Vessaliusa, Paracelsusa, Donatella, L. Alberti, J. van Eycka, R. van der Weydena, H. Boscha, H. Memlinga, L. Cranacha Starszego, H. Holbeina Młodszego, P. Breugela Starszego, S. Anguissola, J. Wiklefa, J. Husa, F. Melanchtona, G. Bruna, T. de Torquemady, A. Boboli Ludwika II Jagiellończyka, Marii Tudor, Marii Stuart, J. Timofiejewicza – omawia religijne, polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe uwarunkowania reformacji – przedstawia rolę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje i ocenia skutki ekspansji kolonialnej dla Europejczyków i ludów kolonizowanych – porównuje zasady nowych wyznań: luterńskiego, kalwińskiego i anglikańskiego – charakteryzuje i ocenia społeczne i polityczne skutki reformacji –charakteryzuje i ocenia stosunek Kościoła katolickiego do reformacji

	<p><i>teoria heliocentryczna, reformacja, luteranizm, kalwinizm, anglikanizm, kontrreformacja, inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych, Wielka Armada</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cywilizacje prekolumbijskie – wymienia skutki ekspansji kolonialnej Europejczyków – wskazuje na mapie podział Europy będący konsekwencją dualizmu w rozwoju gospodarczym kontynentu – wyjaśnia, dlaczego doszło do zjawiska dualizmu gospodarczego w Europie w XVI w. – wymienia cechy charakterystyczne architektury, malarstwa i rzeźby renesansowej – wymienia przyczyny i skutki reformacji – omawia przyczyny i skutki wojen religijnych w Niemczech – wymienia działania podjęte przez Kościół katolicki wobec reformacji – przedstawia instytucje powołane przez Kościół katolicki do walki z reformacją oraz metody 	<p>F. Drake’a oraz przebieg podbojów Cortésa i Pizarra</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegał tzw. handel trójkątny – identyfikuje zabytki charakterystyczne dla kultur prekolumbijskich – przedstawia zmiany demograficzne i zmiany w handlu europejskim w XVI w. – omawia rozwój gospodarczy Europy Zachodniej - omawia funkcjonowanie gospodarki w Europie Środkowo-Wschodniej w XVI w. – identyfikuje postacie W. Szekspira, S. Botticello, Tycjana, R. Santiago, T. Müntzera, Małgorzaty Walezjuszki, Henryka Burbona, I. Loyoli, Sulejmana Wspaniałego, Iwana IV Groźnego – wyjaśnia, jakie znaczenie miało upowszechnienie się druku dla rozwoju kultury i nauki – identyfikuje zabytki architektury i sztuki renesansu – przedstawia cechy charakterystyczne literatury odrodzenia – wyjaśnia, na czym polegała rewolucja naukowa doby renesansu – wyjaśnia, czym charakteryzował się tzw. <i>człowiek renesansu</i> – wskazuje na mapie zasięg wyznań reformowanych w Europie w XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegała wymiana pomiędzy Starym a Nowym Światem – stosuje pojęcia <i>Ameryka łaćwińska, Kreole, weksel, latyfundium, ogradzanie, makiawelizm, protestantyzm, anabaptyzm, związek szmalkaldzki, purytanizm, tumult protestanci</i> – omawia osiągnięcia cywilizacji prekolumbijskich – wyjaśnia przyczyny sukcesów konkwistadorów w Nowym Świecie – porównuje różne sposoby produkcji w czasach nowożytnych (warsztat rzemieślniczy, system nakładczy, manufaktura) – wyjaśnia, dlaczego w Europie Środkowo-Wschodniej wykształcił się inny niż w Europie Zachodniej model funkcjonowania gospodarki – wyjaśnia, jakie skutki gospodarcze i społeczne miało ogradzanie w Anglii – omawia idee polityczne upowszechnione przez pisarzy politycznych renesansu - wyjaśnia, w jaki sposób sztuka renesansu nawiązywała do antyku – wyjaśnia, co odróżniało religijność protestancką od katolickiej 	<p>Izabeli Kastylijskiej i Ferdynanda Aragońskiego w organizowaniu wypraw do Nowego Świata</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje przebieg wypraw odkrywczych Portugalczyków i Hiszpanów – charakteryzuje przyczyny i skutki wielkich odkryć geograficznych uwzględniając ich aspekt polityczny, gospodarczy, społeczny i kulturowy – przedstawia etapy hiszpańskich i portugalskich podbojów kolonialnych – porównuje rozwój gospodarczy dwóch sfer ekonomicznych XVI-wiecznej Europy – porównuje architekturę i sztukę renesansu do osiągnięć epok poprzedzających odrodzenie – przedstawia religijne, polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe następstwa reformacji – omawia zamiany w religijności katolickiej 	
--	--	---	--	---	--

	<p>ich działania</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie były przyczyny rywalizacji francusko-habsburskiej i habsbursko-angielskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności i konsekwencje wystąpienia Marcina Lutra – omawia zasady luteranizmu, kalwinizmu i anglikanizmu – przedstawia decyzje soboru trydenckiego – wyjaśnia, jaką rolę odegrał zakon jezuitów w walce z reformacją – przedstawia politykę wewnętrzną i zewnętrzną Iwana IV Groźnego – wyjaśnia, jaką rolę odgrywała opricznina w państwie moskiewskim 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia organizację kościoła kalwińskiego – omawia okoliczności powstania kościoła anglikańskiego – przedstawia przyczyny, postulaty i skutki wojny chłopskiej w Niemczech – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny religijnej w Niderlandach – charakteryzuje działalność zakonu jezuitów – omawia przyczyny, przebieg i skutki rywalizacji katolików z hugenotami we Francji – opisuje przebieg wojen włoskich i ich konsekwencje – przedstawia sukcesy i porażki imperium osmańskiego podczas prób podbojów w XVI w. – omawia przebieg konfliktu hiszpańsko-angielskiego 	<p>po soborze trydenckim</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozstrzyga, które spośród działań podjętych w celu zahamowania reformacji były najbardziej skuteczne – wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa moskiewskiego miał podbój Syberii 	
<p>„ZŁOTY WIEK” RZECZYPOSPOLITEJ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>hołd pruski, sejm walny, izba poselska, senat, sejmik, konstytucja, demokracja szlachecka, konfederacja warszawska, burmistrz, poddaństwo, pańszczyzna unia realna, wolna elekcja, Artykuły henrykowskie, arkada, attyka, arras</i> – lokalizuje w czasie hołd pruski, przywileje 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>Dominium Maris Baltici, Komisja Morska, sejm zwyczajny, sejm nadzwyczajny, elekcyjność tronu, magnateria, szlachta średnia, rokosz, ruch egzekucyjny, wojsko kwarciane, nobilitacja, szlachta zagrodowa, szlachta gołota, królewszczyzny, elekcja vivente rege, bracia polscy (arianie), unia brzeska, ława, trzeci ordynek, bojarzy, polonizacji, sejm konwokacyjny,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie hołd G. Kettlera, pokój w Szczecinie, wyprawę na Mołdawię, przywilej czerwiński, warecki, piotrkowski, sprowadzenie jezuitów do Polski, statut warecki, przywilej piotrkowski, wprowadzenie minimalnego wymiaru pańszczyzny, śmierć Zygmunta Augusta, konflikt Batorego z Gdańskiem, zdobycie Połocka, Wielkich 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie pokój wieczysty z Turcją, bitwę pod Koźminem, pod Orszą i pod Obertynem – przywilej mielnicki, wojnę kokoszą, rozłam kalwinów i arian, powstanie Trybunału Koronnego – identyfikuje postacie Stefana Wielkiego, 	<ul style="list-style-type: none"> –charakteryzuje i ocenia stosunki Polski z sąsiadami na przełomie XV i XVI w. – wyjaśnia, na czym polegała specyfika rozwiązań ustrojowych przyjętych w Rzeczypospolitej

	<p>cerekwicko-nieszawskie i radomski, konfederację warszawską, unię lubelską, I wolną elekcję, wojnę Batorego z Rosją, renesans w Polsce</p> <p>– identyfikuje postacie Zygmunta Starego, Albrechta Hohenzollerna, Zygmunta Augusta, Henryka Walezjusza, Stefana Batorego, M. Kopernika, M. Reja, J. Kochanowskiego</p> <p>– wskazuje główne kierunki polityki zagranicznej Zygmunta Starego</p> <p>– przedstawia polityczne konsekwencje hołdu pruskiego</p> <p>– wymienia instytucje polskiego parlamentaryzmu</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w kształtowaniu się demokracji szlacheckiej w Polsce odegrała konstytucja <i>Nihil novi</i></p> <p>– wymienia wyznania reformowane i mniejszości wyznaniowych w Rzeczypospolitej w XVI w.</p> <p>– wymienia działania Kościoła katolickiego podejmowane w Rzeczypospolitej w ramach</p>	<p><i>elekcja viritim, sejm elekcyjny, sejm koronacyjny, pacta conventa, piechota wybraniecka</i></p> <p>– lokalizuje w czasie zjazd wiedeński, wojnę pruską, I wojnę północną, przywilej koszycki, jedlnieńsko-krakowskie, pierwszy sejm walny, sejm egzekucyjny, ugodę sandomierską, unię brzeską, ucieczkę Henryka Walezjusza, elekcję Stefana Batorego, rozejm w Jamie Zapolskim</p> <p>– identyfikuje postacie Jana Olbrachta, Aleksandra Jagiellończyka, Bony Sforzy, F. Socyna, P. Skargi, Anny Jagiellonki, J. Zamojskiego, A. Frycza Modrzewskiego</p> <p>– omawia politykę bałtycką prowadzoną przez Zygmunta Augusta</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki I wojny północnej</p> <p>– opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego w XVI w.</p> <p>– wyjaśnia, z czego wynikała uprzywilejowana pozycja szlachty w Rzeczypospolitej</p> <p>– opisuje kompetencje sejmu walnego</p> <p>– omawia skład i kompetencje stanów sejmujących wchodzących w skład sejmu walnego</p>	<p>Łuków, zajęcie Pskowa</p> <p>– identyfikuje postacie Maksymiliana I, G. Kettlera, M. Sienickiego S. Hozjusza J. Uchańskiego, Iwana IV Groźnego, Jana III Wazę, Albrechta II Hohenzollerna, Ernesta Habsburga, F. Kallimacha, F. Florentczyka, B. Berecciego, S. Gucciego, Macieja z Miechowa, M. Kromera, Mikołaja „Czarnego” Radziwiłła</p> <p>– omawia przyczyny i skutki wypraw Jana Olbrachta na Mołdawię</p> <p>– opisuje stosunki polsko-habsburskie za panowania Zygmunta Starego</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach Jagiellonowie utracili wpływ w Czechach i na Węgrzech</p> <p>– przedstawia okoliczności sekularyzacji Inflant</p> <p>– przedstawia przyczyny wzrostu znaczenia szlachty w XVI w.</p> <p>– omawia najważniejsze przywileje nadane polskiej szlachcie przez królów</p> <p>– przedstawia rodzaje sejmików szlacheckich i omawia ich rodzaje</p> <p>– charakteryzuje uwarstwienie stanu szlacheckiego</p> <p>– wyjaśnia, jakie były przyczyny</p>	<p>Iwana III Srogięgo, Jana Łaskiego (młodsze), Piotra z Goniądza, Jakuba Wujka, Maksymiliana II, T. Kłosa, W. Oczko, J. Strusia, B. Moranda, B. Wapowskiego, M. Bielskiego, B. Paprockiego, Biernata z Lublina</p> <p>– przedstawia politykę zagraniczną Aleksandra Jagiellończyka</p> <p>– przedstawia konsekwencje konfliktów zbrojnych toczonych przez Zygmunta Starego z Moskwą, Krzyżakami, Mołdawią i Turcją</p> <p>– charakteryzuje rolę szlachty w społeczeństwie Rzeczypospolitej</p> <p>– wyjaśnia, jaki stosunek mieli polscy władcy do rozprzestrzeniania się wyznań reformowanych</p> <p>– przedstawia, w jakich okolicznościach zawarto unię brzeską</p> <p>– omawia rolę Gdańska w gospodarce Rzeczypospolitej w XVI</p>	<p>i ocenia funkcjonowanie demokracji szlacheckiej</p> <p>– charakteryzuje i ocenia panowanie Henryka Walezjusza i Stefana Batorego w państwie polsko-litewskim</p>
--	---	--	---	--	---

	<p>kontrreformacji</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje strukturę społeczną Polski – przedstawia cechy charakterystyczne gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej – wymienia postanowienia unii lubelskiej – przedstawia skutki zjednoczenia Polski i Litwy – wymienia postanowienia artykułów henrykowskich – wymienia charakterystyczne cechy architektury renesansowej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaką rolę w polskim parlamentarystyce pełniły sejmiki – wskazuje na mapie zasięg wyznań reformowanych i mniejszości wyznaniowych w Rzeczypospolitej w XVI w. – omawia akty prawne kształtujące tolerancję wyznaniową w Rzeczypospolitej – wyjaśnia, dlaczego Rzeczpospolitą nazywano państwem bez stosów – charakteryzuje reakcję Kościoła katolickiego na postępy reformacji w Polsce – przedstawia sposób funkcjonowania miast, rozwój rzemiosła i handlu w Rzeczypospolitej w XVI w. oraz położenie chłopów w gospodarce folwarczno-pańszczyźnianej – wyjaśnia, z czego wynikała wyjątkowa pozycja gospodarcza Gdańska w Rzeczypospolitej – wskazuje na mapie terytoria wcielone do Korony w 1569 r., Rzeczpospolitą Obojga Narodów, terytoria wspólne dla Korony i Litwy – omawia przebieg sejmiku lubelskiego w 1569 r. – wyjaśnia, na czym polegała polonizacja i jakie były jej skutki – opisuje przebieg pierwszej wolnej elekcji – wyjaśnia, jakie znaczenie ustrojowe miały artykuły 	<p>narodzin ruchu egzekucyjnego, jego cele i osiągnięcia</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>bracia czescy, dysydenci, unici, dyzunicy, ludzie luźni, partacz, majstersztyk, interrex, banicja, literatura sowizdrzalska</i> – przedstawia rozwój luteranizmu i kalwinizmu w Polsce – przedstawia zasady wiary, przekonania i działalność braci polskich – omawia konsekwencje unii brzeskiej – omawia sposób funkcjonowania cechów w Rzeczypospolitej szlacheckiej – przedstawia przyczyny rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w Rzeczypospolitej – wyjaśnia, w jaki sposób szlachta tworzyła folwarki i jak one funkcjonowały – wyjaśnia, dlaczego Zygmunt August dążył do unii realnej z Litwą – omawia strukturę administracyjną Rzeczypospolitej Obojga Narodów – opisuje panowanie Henryka Walezego – przedstawia przebieg drugiej wolnej elekcji – omawia przyczyny i skutki 	<p>w.</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia sytuację etniczną i wyznaniową w Rzeczypospolitej Obojga Narodów – stosuje pojęcia <i>konfederacja kapturowa, sejmik kapturowy, sąd kapturowy, infamia</i> – omawia sytuację w Rzeczypospolitej w okresie pierwszego bezkrólewia — podaje przyczyny powstania opozycji wewnętrznej przeciwko Batoremu – przedstawia osiągnięcia polskiej nauki w okresie renesansu – wyjaśnia, dlaczego Zamość jest przykładem tzw. miasta idealnego 	
--	--	---	---	--	--

		<p>henrykowskie</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje reformy wewnętrzne przeprowadzone przez Stefana Batorego – omawia przyczyny i skutki wojny Stefana Batorego z Rosją – omawia przykłady zabytków sztuki renesansu w Polsce – charakteryzuje system szkolnictwa na ziemiach polskich – omawia rozwój literatury renesansowej w Polsce 	<p>konfliktu Stefana Batorego z Gdańskiem</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia przebieg wojny Stefana Batorego z Rosją – wyjaśnia, jaką rolę w państwie pełnił Jan Zamojski – wyjaśnia, jakim celom służyła literatura społeczno-polityczna czasów renesansu 		
EUROPA W XVII WIEKU	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>monarchia parlamentarna, Stany Generalne, absolutyzm, barok</i> – lokalizuje w czasie ogłoszenie Deklaracji praw, wojnę domową w Anglii, wojnę trzydziestoletnią, rządy osobiste Ludwika XIV, bitwę pod Wiedniem, barok w Europie – identyfikuje postać O.Cromwella i wyjaśnia, jaką rolę w przebiegu rewolucji odegrał – przedstawia skutki rewolucji angielskiej – wskazuje na mapie państwa uczestniczące w wojnie trzydziestoletniej – przedstawia przyczyny i skutki wojny trzydziestoletniej – identyfikuje postacie 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>Armia Nowego Wzoru, Akt nawigacyjny, chwalebna rewolucja, Unia Protestancka, Liga Katolicka, defenestracja praska, intendent, merkantylizm, kompania handlowa, faktoria, Liga Święta empiiryzm, racjonalizm</i> – lokalizuje w czasie egzekucję Karola I, ogłoszenie się Cromwella lordem protektorem, wydanie aktu nawigacyjnego, chwalebna rewolucję, powstanie Unii Protestanckiej i Ligi Katolickiej, defenestrację praską, zawarcie Ligi Świętej, pokój westfalski oraz pokój w Karłowicach – identyfikuje postacie Karola I Stuarta, Wilhelma III Orańskiego, Gustawa II Adolfa, kardynała de Richelieu, J. Mazarina, J.B. Colberta, G.L. Berniniego, P. P. Rubensa, Rembrandta van Rijn, Moliera, J. S. Bacha, F. Bacona, Kartezjusza 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>gentry, torysi, wigowie, fronda, szlachta urzędnicza, polityka reunionów, malarstwo iluzjonistyczne, rokoko</i> – lokalizuje w czasie obrady Krótkiego Parlamentu, restaurację Stuartów, powstanie Wielkiej Brytanii, etapy wojny trzydziestoletniej, bitwę pod Białą Górą, pod Lützen, pod Rocroi, frondę, zniesienia Edyktu nantejskiego zniesienie zależności lennei Prus Książęcych – identyfikuje postacie Jakuba I Stuarta, Karola II Stuarta, Jakuba II Stuarta, Ludwika XIII, Anny Austriaczki, Karola X Gustawa, Fryderyka Wilhelma, Caravaggia, D. Velázquez, J. Keplera – przedstawia przemiany gospodarcze i społeczne w Anglii na początku XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>diggerzy, lewellerzy, list majestatyczny, edykt restytucyjny</i> – lokalizuje w czasie bitwę pod Naseby, wojnę francusko-hiszpańską, przybycie purytanów do Ameryki, powstania w Portugalii i Katalonii – identyfikuje postać Anny Stuart, Rudolfa II Habsburga, Ferdynanda III Habsburga, Fryderyka V Wittelsbacha, Karola IX Sudermańskiego, A. Gentileschi, F. Hals, J. Vermeera van Delft, J. Leyster, C. de la Barci, L. de Vegi, Haendela, C. Monteverdiego – omawia napięcia religijne i polityczne w 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje i ocenia znaczenie wojny trzydziestoletniej dla dziejów Europy w XVII w. – ocenia korzyści i zagrożenia, jakie dla państwa niosło skupienie władzy w rękach jednej osoby

	<p>Armanda de Richelieu, Ludwika XIV, Galileusza, Izaaka Newtona</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia uprawnienia Ludwika XIV jako władcy absolutnego – wymienia kraje, których pozycja w XVII w. wzrosła, i te, które utraciły w tym czasie status mocarstw w Europie – wymienia nowe imperia kolonialne i wskazuje zasięg ich wpływów – wymienia cechy charakterystyczne sztuki baroku 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny i etapy rewolucji angielskiej – wyjaśnia, na czym polegała chwalebna rewolucja – wymienia postanowienia Deklaracji praw – wymienia etapy wojny trzydziestoletniej – wymienia postanowienia pokoju westfalskiego – charakteryzuje działalność kardynała Armanda de Richelieu – charakteryzuje rządy osobiste Ludwika XIV – wyjaśnia, na czym polegała polityka merkantylizmu – wymienia działania, jakie podjął Colbert w celu realizacji polityki merkantylizmu – przedstawia główne kierunki ekspansji i zdobycze nowych potęg kolonialnych – wyjaśnia, jaką rolę w budowaniu imperiów kolonialnych w XVII w. pełniły kompanie handlowe – omawia okoliczności zahamowania ekspansji tureckiej w Europie w XVII w. – wyjaśnia, w jaki sposób sztuka baroku miała wpływać na umacnianie uczuć religijnych katolików – przedstawia cechy charakterystyczne malarstwa i rzeźby barokowej 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przebieg rewolucji angielskiej – charakteryzuje dyktaturę Olivera Cromwella – omawia okoliczności, w jakich doszło do restauracji Stuartów – omawia sytuację w Rzeszy Niemieckiej przed wybuchem wojny trzydziestoletniej - opisuje etapy wojny trzydziestoletniej – przedstawia, w jaki sposób doszło do powstania we Francji monarchii absolutystycznej – charakteryzuje ustrój Francji za czasów Ludwika XIV – charakteryzuje politykę zagraniczną Ludwika XIV – wyjaśnia, dlaczego w XVII w. Hiszpania i Portugalia utraciły polityczne znaczenie – wyjaśnia, co spowodowało, że Szwecja i Prusy stały się liczącą potęgą w rejonie Bałtyku – przedstawia przyczyny zakończenia tureckiej ekspansji w Europie – wyjaśnia, dlaczego barok nazywano epoką przeciwieństw – charakteryzuje osiągnięcia nauki w okresie baroku – omawia myśl filozoficzną epoki 	<p>Anglii w przededniu rewolucji</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje rolę parlamentu w rewolucji angielskiej – wyjaśnia, jakie były cele diggerów, a jakie lewellerów – przedstawia cele, jakie chciały osiągnąć państwa angażujące się w wojnę trzydziestoletnią w kolejnych jej etapach – wyjaśnia, w jaki sposób panowanie Henryka IV Burbona wpłynęło na pozycję Francji w Europie – wyjaśnia, w jaki sposób społeczeństwo francuskie zareagowało na rządy absolutne – wyjaśnia, czym była tzw. polityka reunionów i jak się zakończyła dla Francji – omawia proces budowania potęgi Szwecji i Prus w XVII w. – przedstawia osiągnięcia literatury muzyki i teatru w okresie baroku 	
--	---	---	---	---	--

<p>OD POTĘGI DO KRYZYSU RZECZYPOSPOLITEJ</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>husaria</i>, <i>dymitriady</i>, <i>przedmurze chrześcijaństwa</i>, <i>oligarchia magnacka</i>, <i>liberum veto</i>, <i>sarmatyzm</i></p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Kircholmem , pod Oliwą , I dymitriadę , bitwę pod Kłuszynem, pod Cecorą, pod Chocimiem, powstanie Chmielnickiego, pierwsze zastosowanie <i>liberum veto</i>, potop szwedzki, bitwę pod Wiedniem, barok w Polsce i sarmatyzm</p> <p>– identyfikuje postać Zygmunta III Wazy, Władysława Wazy, B. Chmielnickiego, Jana Kazimierza Wazę, S. Czarnieckiego, Jana III Sobieskiego</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w prowadzeniu kampanii wojennych odgrywała husaria</p> <p>– wymienia cele polityki zagranicznej Zygmunta III Wazę</p> <p>– wymienia przyczyny dymitriad</p> <p>– przedstawia skutki wojen Rzeczypospolitej z</p>	<p>– lokalizuje w czasie elekcję Zygmunta III Wazy , rokosz Zebrzydowskiego, wojnę o ujście Wisły , pokój w Oliwie , abdykację Jana Kazimierza, powstanie Ligi Świętej</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni rozejm w Starym Targu i jego postanowienia, rozejm w Sztumskiej Wsi i jego postanowienia, I wojnę z Moskwą, rozejm w Dywilinie i jego postanowienia, oblężenie Smoleńska, bitwy pod Żółtymi Wodami , pod Korsuniem, pod Piławcami, ugodę w Perejasławiu unię w Hadziaczu, rozejm w Andruszowie i jego postanowienia, kapitulację pod Ujściem, ugodę w Kiejdanach , obronę Jasnej Góry, bitwę pod Warką, pokój w Buczaczu i jego postanowienia, bitwę pod Chocimiem, pokój Grzymułtowskiego i jego postanowienia, pokój w Karłowicach i jego postanowienia</p> <p>– stosuje pojęcia <i>Dzikie Pola</i>, <i>ataman</i>, <i>jasyr</i>, <i>rejestr kozacki</i>, <i>wojna partyzancka</i>, <i>wojna podjazdowa</i>, <i>ksenofobia</i>, <i>orientalizacja</i></p> <p>– identyfikuje postacie J. Zamojskiego, J. K. Chodkiewicza, M. Zebrzydowskiego, Gustawa</p>	<p>– stosuje pojęcia <i>regaliści</i>, <i>popularyści</i>, <i>patriarchat</i>, <i>Wielka Smuta</i>, <i>Zaporoże</i>, <i>Siczy</i>, <i>śluby lwowskie</i>, <i>vivente rege</i>, <i>lisowczycy</i></p> <p>– lokalizuje w czasie unię polsko-szwedzką, bitwę pod Guzowem, Wielką Smutę, rządy Polaków w Moskwie, pokój hetmański z Turkami, traktat w Radnot , śluby lwowskie, traktaty welawsko-bydgoskie, rokosz Lubomirskiego</p> <p>- lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Kokenhausen, pod Białym Kamieniem, pod Trzcianą, pod Ochmatowem, oblężenie Zbaraża, ugodę zborowską, bitwę pod Beresteczkiem, pod Białą Cerkwią, pod Batohem , ugodę w Żwańcu , bitwy pod Połonką i Cudnowem, pod Podhajcami, kapitulację Kamieńca Podolskiego, rozejm w Żurawnie i jego postanowienia, bitwę pod Parkanami</p> <p>– identyfikuje postać K. „Pioruna” Radziwiłła, B. Godunowa, J.Mniszcha, M. Mniszchówny, P. Doroszenki, Dymitra II Samozwańca, W. Szujskiego , I. Wyhowskiego, J. Radziwiłła, H. Radziejowskiego, Marii Ludwiki Gonazgi, J.S.</p>	<p>– lokalizuje w czasie bitwę pod Byczyną, wypędzenie arian, bitwę pod Mątwanami</p> <p>– identyfikuje postacie Maksymiliana III, Karola IX Sudermańskiego</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego polityka Zygmunta III Wazy budziła niezadowolenie szlachty</p> <p>– wyjaśnia, jak doszło do Wielkiej Smuty w Rosji</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach Polacy utracili władzę na Kremlu</p> <p>– omawia zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w wyniku jej wojen ze Szwecją i Rosją w I połowie XVII w.</p> <p>– omawia sytuację społeczno-polityczną na kresach Rzeczypospolitej</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na bunty kozackie miało poczucie odrębności wyznaniowej i</p>	<p>– charakteryzuje i ocenia konsekwencje polityczne, społeczne i gospodarcze wojen Rzeczypospolitej w XVII w.</p> <p>–charakteryzuje i ocenia politykę zagraniczną Zygmunta III Wazy</p> <p>– charakteryzuje i ocenia panowanie Jana III Sobieskiego oraz ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy</p>
---	--	--	--	---	---

	<p>Rosją w I połowie XVII – wskazuje na mapie obszary Ukrainy – wymienia przyczyny wojen polsko-tureckich – wymienia przyczyny powstań kozackich na Ukrainie – przedstawia skutki powstania Chmielnickiego – wymienia przyczyny potopu szwedzkiego – opisuje zniszczenia Rzeczypospolitej po potopie szwedzkim – omawia przyczyny, przebieg i skutki wyprawy wiedeńskiej Jana III Sobieskiego – wymienia cechy charakterystyczne kultury sarmatyzmu</p>	<p>Adolfa, Dymitra Samozwańca, S. Żółkiewskiego, Michała Romanowa, J. Wiśniowieckiego, Karola X Gustawa, W. Sicińskiego, M. K. Wiśniowieckiego, J.A. Morsztyna, J.CH. Paska – wyjaśnia, jaką rolę podczas elekcji i w pierwszych latach panowania Zygmunta III Wazy odegrał Jan Zamojski – wymienia przyczyny i omawia skutki wybuchu wojny polsko-szwedzkiej o Inflanty – przedstawia skutki wojny polsko-szwedzkiej o ujście Wisły – opisuje przebieg i skutki wojny Rzeczypospolitej z Rosją – omawia okoliczności wybuchu, przebieg i skutki wojny polsko-tureckiej za panowania Zygmunta III Wazy - przedstawia przyczyny powstania Chmielnickiego – wyjaśnia, jakie były postanowienia i skutki ugody w Perejaśławiu – wymienia postanowienia unii w Hadziaczu i jej konsekwencje – wyjaśnia, dlaczego oblężenie Jasnej Góry stało się momentem przełomowym w przebiegu wojny ze Szwedami – omawia taktykę, jaką zastosowali Polacy w walce ze Szwedami – przedstawia postanowienia pokoju w Oliwie</p>	<p>Lubomirskiego, Marii Kazimierzy d'Arquien, Tylmana z Gameren, Jana Heweliusza – omawia okoliczności i przebieg elekcji w 1587 r. – wymienia atuty kandydatury Zygmunta Wazy do tronu polskiego – przedstawia przebieg i skutki rokoszu Zebrzydowskiego – opisuje przebieg wojny polsko-szwedzkiej o ujście Wisły – omawia przebieg i skutki I i II dymitriady – wskazuje na mapie Zaporozże, chanat krymski - przedstawia organizację wewnętrzną Kozaków – wyjaśnia, jaki wpływ na stosunki polsko-tureckie miała militarna aktywność Tatarów i Kozaków – omawia przebieg powstania Chmielnickiego – wymienia postanowienia ugody zborowskiej i jej konsekwencje – omawia przebieg i skutki wojny z Rosją o Ukrainę - przedstawia przebieg potopu szwedzkiego – przedstawia okoliczności zawarcia traktatu w Radnot i jego postanowienia – wymienia postanowienia traktatów welawsko-bydgoskich i wyjaśnia ich konsekwencje dla</p>	<p>etnicznej – charakteryzuje sytuację wyznaniową w Rzeczypospolitej w połowie XVII w. – wyjaśnia przyczyny kryzysów wewnętrznych oraz załamania gospodarczego Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. – wymienia postanowienia rozejmu w Żurawnie – wyjaśnia, jaką rolę w polityce Jana III Sobieskiego miała współpraca z Francją – opisuje sytuację wewnętrzną i położenie międzynarodowe Rzeczypospolitej Obojga Narodów w latach 1669–1696 – przedstawia, jak zmieniały się założenia polityki zagranicznej Jana III Sobieskiego – omawia rozwój nauki i oświaty w Rzeczypospolitej w XVII w. – wyjaśnia, jakie znaczenie dla planów reform ustrojowych</p>	
--	---	--	--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie znaczenie dla funkcjonowania parlamentaryzmu polskiego miało liberum veto – przedstawia rolę Jana Sobieskiego w wojnach polsko-tureckich – wymienia postanowienia pokoju w Buczaczu oraz pokoju Grzymułtowskiego – przedstawia postanowienia pokoju w Karłowicach – przedstawia cechy charakterystyczne dla architektury, sztuki i literatury baroku w Polsce – wyjaśnia, dlaczego sarmatyzm stał się ideologią szlachty polskiej 	<p>Rzeczypospolitej</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia plan reform wewnętrznych proponowany przez Jana Kazimierza – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rokoszu Lubomirskiego – omawia panowanie Michała Korybuta Wiśniowieckiego – wyjaśnia, jak doszło do wojny z Turcją w latach 60. XVII w. i omawia jej przebieg – omawia okoliczności elekcji Jana III Sobieskiego – charakteryzuje zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w wyniku wojen z Turcją w XVII w. – wyjaśnia, dlaczego Rzeczpospolita zaangażowała się w działalność Ligi Świętej – wyjaśnia, w jaki sposób przywiązanie do katolicyzmu wpływało na rozwój sztuki baroku w Polsce – wyjaśnia wpływ szlachty na sztukę i literaturę baroku w Polsce 	<p>miął zjazd w Kaniowie</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia stosunek społeczeństwa Rzeczypospolitej do Konstytucji 3 maja – omawia cele i działalność emigracji niepodległościowej 	
EUROPA I ŚWIAT W EPOCE OŚWIECENIA	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>eksplozja demograficzna, rewolucja przemysłowa, fabryka, urbanizacja, oświecenie, absolutyzm oświecony, państwo federacyjne, Kongres, Izba reprezentantów, Senat, Deklaracja praw człowieka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>rewolucja agrarna, liberalizm gospodarczy, racjonalizm, empiryzm, umowa społeczna, trójpodział władzy, klasycyzm, józefinizm, Karta Praw, republikanie, demokraci burżuazja, Zgromadzenie Narodowe, jakobini, kordelierzy, Konwent Narodowy, Komitet</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>arystokracja pieniądza, kameralizm, masoneria, sentymentalizm fizjokratyzm, leseferyzm, deizm, ateizm, prawa naturalne, sankcja pragmatyczna, państwo policyjne, ustawa stemplowa, Zgromadzenie Konstytucyjne (konstytuanta), wielka trwoga,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie opatentowanie tzw. latającego czółenka, wcielenie chanatu krymskiego do Rosji, ogłoszenie ustawy o herbacie, I kongres Kontynentalny, wybór I prezydenta USA, bitwę 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje i ocenia poglądy polityczne filozofów i myślicieli oświecenia – charakteryzuje i ocenia znaczenie rewolucji

	<p><i>i obywatela, monarchia konstytucyjna, dyktatura jakobinów, wielki terror, przewrót termidoriański</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny eksplozji demograficznej w XVIII w. – przedstawia skutki rewolucji przemysłowej – lokalizuje w czasie oświecenie w Europie wielką wojnę północną, ogłoszenie Deklaracji niepodległości, przyjęcie konstytucji Stanów Zjednoczonych, szturm na Bastylie , uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela, dyktaturę jakobinów, przewrót termidoriański – wyjaśnia, jaką rolę odgrywała edukacja w okresie oświecenia – wymienia cechy charakterystyczne sztuki czasów oświecenia – identyfikuje postacie Piotra I Wielkiego, Katarzyny II, J. Waszyngtona ,Ludwika XVI, M.Robespierre’a – wyjaśnia, jaką rolę w państwie miał odgrywać władca oświecony – wymienia przyczyny konfliktu mieszkańców 	<p><i>Ocalenia Publicznego, Trybunał rewolucyjny, dyrektoriat</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie opatentowanie maszyny parowej przez J. Watta, powstanie Królestwa Prus, wojnę siedmioletnią, „bostońskie picie herbaty”, wojnę o niepodległość USA, bitwę pod Yorktown, ogłoszenie się przedstawicieli stanu trzeciego Zgromadzeniem Narodowym, proklamowanie republiki we Francji , utworzenie Komitetu Ocalenia Publicznego – identyfikuje postacie J. Watta, A. Smitha, B. Franklina, J. Locka, K. Monteskiusza, Woltera, W.A. Mozarta, Fryderyka Wilhelma I, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy, Józefa II, K. Pułaskiego, T. Kościuszki, Marii Antoniny, G. Dantona – wyjaśnia, dlaczego doszło do rewolucji przemysłowej – wyjaśnia, jakie korzyści i zagrożenia wiązały się z mechanizacją produkcji – omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój przemysłu w Wielkiej Brytanii – charakteryzuje główne idee oświeceniowe – charakteryzuje myśl polityczną epoki oświecenia – wyjaśnia, co skłoniło XVIII-wiecznych władców absolutnych do podjęcia reform w ich 	<p><i>żyrondyści, górale, „bagny”, powstanie w Wandei</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie skonstruowanie mechanicznej przędzarki, ogłoszenie sankcji pragmatycznej, bitwę pod Połtawą, wprowadzenie ustawy stemplowej ,bitwę pod Saratogą , postanowienia pokoju w Wersalu ,otwarcie Stanów Generalnych, powstanie Zgromadzenia Konstytucyjnego/konstytuanty, ogłoszenia I konstytucji francuskiej, wybuch wojny Francji z Austrią , ścięcie Ludwika XVI , ogłoszenie dekretu o podejrzanych, ogłoszenie konstytucji roku III – identyfikuje postać F. Quesnaya,A. Volty, J. Cooka, D. Diderota, A. Fryderyka I Hohenzollerna, Karola VI, T. Jeffersona, E.J. Sieyès, J.M.de La Fayette’a, J.P. Marata – przedstawia skutki społeczne przemian gospodarczych w Wielkiej Brytanii w XVIII w. – wyjaśnia, dlaczego rewolucja przemysłowa rozpoczęła się w Wielkiej Brytanii – omawia nowe idee ekonomiczne, które pojawiły się w XVIII w. – wyjaśnia, jakie cele miała realizować literatura 	<p>pod Lexington</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie. Kaya, J.Hargreaves, K. Linneusza, D. Defoe, J. I J. Montgolfier, G. Fahrenheita, J.L. Davida – omawia przemiany gospodarcze w Wielkiej Brytanii w XVIII w. – przedstawia osiągnięcia naukowe epoki oświecenia – wyjaśnia, w jakich okolicznościach wydano w Austrii sankcję pragmatyczną – porównuje reformy wdrażane w Rosji, Prusach i Austrii – przedstawia, jak były zorganizowane kolonie angielskie w Ameryce Północnej - charakteryzuje sytuację wewnętrzną i zewnętrzną Francji za panowania Ludwika XVI – wyjaśnia, w jakich okolicznościach zwołano Stany Generalne – przedstawia zmiany ustrojowe i społeczne, jakie wprowadziła konstytucja z 1791 r. 	<p>amerykańskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje i ocenia znaczenie rewolucji francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej
--	--	---	---	---	--

	<p>kolonii z władzami brytyjskimi</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia założenia Deklaracji niepodległości – wymienia przyczyny rewolucji francuskiej – wymienia postanowienia Deklaracji praw człowieka i obywatela – przedstawia cechy charakterystyczne dyktatury jakobinów – przedstawia skutki rewolucji francuskiej 	<p>państwach</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia reformy Piotra I Wielkiego i Katarzyny II Wielkiej – wymienia reformy Marii Teresy i Józefa II – wyjaśnia, dlaczego wydarzenia w Bostonie stały się impulsem do otwartego buntu kolonistów przeciwko władzom metropolii – przedstawia rozwiązania ustrojowe przyjęte w konstytucji Stanów Zjednoczonych – omawia założenia Karty Praw – omawia rolę Polaków w wojnie o niepodległość USA – omawia strukturę francuskiego społeczeństwa stanowego – przedstawia wydarzenia związane z wybuchem rewolucji we Francji – wymienia pierwsze reformy konstytuancy – omawia okoliczności upadku monarchii we Francji – przedstawia rolę, jaką odgrywał Komitet Ocalenia Publicznego i Trybunał Rewolucyjny – wyjaśnia, jak doszło do przewrotu termidoriańskiego i jakie były jego konsekwencje 	<p>oświecenia</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie znaczenie miał rozwój prasy w epoce oświecenia – opisuje proces budowania państwa absolutyzmu oświeconego w Prusach – omawia przebieg wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych – wymienia kompetencje prezydenta określone w konstytucji Stanów Zjednoczonych – wyjaśnia, na czym polegał system dwupartyjny w USA – wymienia cele polityczne i społeczne stanu trzeciego – przedstawia obozy polityczne ukształtowane w konstytuancie – przedstawia przyczyny wojny rewolucyjnej Francji z Austrią i Prusami – omawia okoliczności, w jakich doszło do wprowadzenia dyktatury jakobinów 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia stosunek państw europejskich do rewolucji we Francji 	
<p>KRYZYS I UPADEK RZECZYPOSPOLITEJ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>Collegium Nobilium, Szkoła Rycerska, konfederacja barska, Komisja Edukacji Narodowej, oświecenie stanisławowskie, Sejm Wielki, Sejm Czteroletni</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>Sejm Niemy, Familia, dysydenci, prawa kardynalne, Rada Nieustająca, Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych, obiady czwartkowe, protektorat, ofiara wieczysta, Uniwersał połaniecki</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>republikanci, konfederacja w Radomiu, rządy królewsko-ambadorskie, czarna procesja, Rada Najwyższa Narodowa</i> – lokalizuje w czasie elekcję Augusta II Mocnego, 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie bitwę pod Połtawą, pokój w Nystad, zjazd w Kaniowie – identyfikuje postać Franciszka Ludwika Contiego, J. Fontany, 	<p>charakteryzuje i ocenia międzynarodowe położenie Rzeczypospolitej za rządów obu Sasów</p>

	<p><i>konfederacja targowicka, insurekcja</i></p> <p>– lokalizuje w czasie obrady sejmu niemego, elekcję S.A. Poniatowskiego, konfederację barską, ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej oświecenie w Rzeczypospolitej, początek obrad Sejmu Wielkiego uchwalenie Konstytucji 3 maja, konfederację targowicką, powstanie kościuszkowskie</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni I, II i III rozbiór Rzeczypospolitej, bitwę pod Racławicami</p> <p>– identyfikuje postacie Augusta II Mocnego, S. Konarskiego, S.A. Poniatowskiego, Katarzyny II, M. Bacciarellego, B. Belotta Canaletta, T. Kościuszki</p> <p>– wymienia cele polityczne, jakie przyświecały Augustowi II Mocnemu</p> <p>– przedstawia postanowienia sejmu niemego</p> <p>– charakteryzuje reformy pierwszych lat panowania Poniatowskiego</p>	<p>– lokalizuje w czasie wielką wojnę północną, zawarcie traktatu Loewenwolda , założenie Collegium Nobilium, utworzenie Szkoły Rycerskiej , uchwalenie praw kardynalnych, sejm rozbiorowy, powstanie Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych ,uchwalenie tzw. ofiary wieczystej, ustawę o sejmikach , Prawo o miastach królewskich , wojnę w obronie Konstytucji 3 maja, sejm rozbiorowy w Grodnie, ogłoszenie aktu insurekcji, ogłoszenie Uniwersału połanieckiego</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Szczekocinami, pod Maciejowicami, rzeź Pragi</p> <p>– identyfikuje postacie Augusta III, S. Leszczyńskiego, K. Pułaskiego, S. Konarskiego, S. Staszica, I. Krasickiego, W. Bogusławskiego, J. U. Niemcewicza, H.Kołłątaja, I.Potockiego, S.Sz. Potockiego, S. Rzewuskiego, F.K. Branickiego, J. Poniatowskiego, J. Kilińskiego, J. Jasińskiego, A. Suworowa</p> <p>– przedstawia sytuację wewnętrzną w Rzeczypospolitej w okresie wielkiej wojny północnej</p> <p>– omawia zjawisko ingerencji obcych mocarstw w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej w I poł.</p>	<p>konfederację warszawską , pokój w Altranstädt , konfederację tarnogrodzką, podwójną elekcję, wojnę o sukcesję polską, konfederacje w Toruniu, Słucku i Radomiu, tzw. sejm repninowski , powołanie Rady Nieustającej,założenie Teatru Narodowego, likwidację Rady Nieustającej , tzw. czarną procesję, przymierze z Prusami, wybuch powstania w Warszawie i Wilnie , powołanie Rady Najwyższej Narodowej , abdykację Poniatowskiego</p> <p>-lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Zieleńcami i pod Dubienką</p> <p>– identyfikuje postać Karola XII, M. Repnina, M. Krasieńskiego, A. Naruszewicza, F. Bohomolca, S. Trembeckiego, S. Małachowskiego, K. N.Sapiehy, A. K. Czartoryskiego, J. Dekerta, Sz. Kossakowskiego, T. Wawrzeckiego</p> <p>– charakteryzuje panowanie Augusta III</p> <p>– przedstawia projekty reform społecznych i politycznych w I połowie XVIII w.</p> <p>– omawia przebieg ostatniej elekcji w Rzeczypospolitej</p> <p>– wyjaśnia, komu i dlaczego zależało na uchwaleniu tzw. praw kardynalnych</p>	<p>D. Merliniego, J.P. Norblina, F. Karpińskiego, S. Piattolego, Fryderyka Augusta</p> <p>– porównuje sposób sprawowania władzy przez obu królów z dynastii Wettinów</p> <p>– omawia układ sił politycznych u schyłku panowania Augusta III</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Katarzyna II zdecydowała się osadzić na polskim tronie Stanisława Poniatowskiego</p> <p>– opisuje zmiany terytorialne, społeczne i gospodarcze, jakie przyniósł I rozbiór Rzeczypospolitej</p> <p>– przedstawia rozwój nauki w okresie oświecenia w Polsce</p> <p>– charakteryzuje sytuację Rzeczypospolitej po I rozbiórze</p>	<p>–charakteryzuje i ocenia wpływ Stanisława Augusta Poniatowskiego na rozwój kultury oświecenia w Polsce</p> <p>– charakteryzuje i ocenia znaczenie Konstytucji 3 maja dla dalszych dziejów Polski</p> <p>– ocenia znaczenie powstania kościuszkowskiego dla polskiej myśli niepodległościowej oraz szanse na zwycięstwo powstania kościuszkowskiego</p>
--	---	---	---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia prawa kardynalne – wymienia cechy charakterystyczne oświecenia w Polsce – wyjaśnia, jaką rolę w rozwoju edukacji odgrywała Komisja Edukacji Narodowej – wymienia pierwsze reformy Sejmu Wielkiego – wymienia reformy sejmu z 1791 r. – wymienia postanowienia Konstytucji 3 maja – przedstawia przyczyny wybuchu powstania kościuszkowskiego oraz omawia skutki upadku powstania 	<p>XVIII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegał kryzys parlamentaryzmu polskiego za panowania Augusta III – wymienia reformy sejmu konwokacyjnego – wyjaśnia, w jaki sposób problem dyzunitów wpłynął na sytuację polityczną w Rzeczypospolitej – wymienia postanowienia sejmu porozbiorowego z lat 1773–1775 – charakteryzuje mecenat królewski w okresie oświecenia – przedstawia osiągnięcia architektury i sztuki klasycyzmu w Polsce – wyjaśnia, w jakich okolicznościach zwołano Sejm Wielki – charakteryzuje stronnictwa Sejmu Wielkiego i ich programy – omawia reformy Sejmu Wielkiego – charakteryzuje zmiany ustrojowe i społeczne wprowadzone na mocy Ustawy rządowej – wymienia postanowienia sejmu grodzieńskiego z 1793 r. – opisuje zmiany terytorialne i polityczne, jakie przyniósł II i III rozbiór Rzeczypospolitej – wymienia postanowienia Uniwersału połanieckiego 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki konfederacji barskiej – omawia okoliczności przeprowadzenia I i II rozbioru Rzeczypospolitej – omawia rozwój edukacji w Rzeczypospolitej w czasach oświecenia – wyjaśnia, jakie funkcje miała pełnić literatura w okresie oświecenia w Polsce – przedstawia działalność i znaczenie Teatru Narodowego – wyjaśnia, na czym polegały rządy królewsko-ambadorskie – przedstawia okoliczności uchwalenia Konstytucji 3 maja – wyjaśnia, jaki stosunek do wprowadzanych reform miały państwa ościenne – omawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej – przedstawia przebieg wojny w obronie Konstytucji 3 maja – charakteryzuje sytuację w Rzeczypospolitej po II rozbiorze – przedstawia okoliczności wybuchu powstania kościuszkowskiego – omawia przebieg insurekcji kościuszkowskiej 		
--	---	---	--	--	--

<p>EPOKA NAPOLEOŃSKA</p>	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>Kodeks Napoleona, blokada kontynentalna, Wielka Armia, Legiony Polskie</i> – lokalizuje w czasie wydanie Kodeksu Napoleona, koronację cesarską Napoleona, utworzenie Legionów Polskich we Włoszech, ogłoszenie konstytucji Księstwa Warszawskiego, powstanie Królestwa Polskiego – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Austerlitz, wyprawę Napoleona na Moskwę, Księstwo Warszawskie – identyfikuje postać N. Bonaparte, J.H. Dąbrowskiego, J. Wybickiego – wymienia reformy Napoleona Bonaparte – wyjaśnia, jakie znaczenie miało wprowadzenie Kodeksu Napoleona – wyjaśnia, na czym polegała tzw. blokada kontynentalna i jakie miała przynieść skutki – wymienia przyczyny wojny Napoleona I z Rosją – wymienia konsekwencje klęski Napoleona I w 1814 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>dyrektoriat, konsulat, konkordat, „bitwa trzech cesarzy”, taktyka spalonej ziemi, „bitwa narodów”, Legia Naddunajska, dekret grudniowy</i> – lokalizuje w czasie rządu dyrektoriatu, rządu konsulatu, konkordat z papieżem, ogłoszenie blokady kontynentalnej, abdykację Napoleona, 100 dni Napoleona, utworzenie Legii Naddunajskiej, wysłanie polskich oddziałów na Santo Domingo, dekret grudniowy – lokalizuje w czasie i przestrzeni pokój w Tylży i jego postanowienia, bitwę pod Lipskiem, pod Waterloo, pod Raszynem, pod Somosierrą – identyfikuje postacie Franciszka II, Aleksandra I, M. Kutuzowa, K. Kniaziewicza, J. Poniatowskiego – charakteryzuje rządy dyrektoriatu i rządu konsulatu – opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Napoleona jako cesarza Francuzów – wymienia postanowienia pokoju w Tylży – wyjaśnia, dlaczego Napoleon uchodzi za jednego z najwybitniejszych dowódców w historii – wyjaśnia, na czym polegała potęga Wielkiej Armii – przedstawia konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia <i>zamach stanu 18 brumaire’a, plebiscyt, Związek Reński, „druga wojna polska”, Komisja Rządząca</i> – lokalizuje w czasie pokoju w Campo Formio, bitwę pod piramidami, zamach stanu 18 brumaire’a, pokój paryski, powołanie Komisji Rządzącej – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Trafalgarem, pod Ulm, pokój w Preszburgu i jego postanowienia, bitwy pod Jeną i Auerstedt, pod Hławą Pruską i Frydlandem, pod Wagram, zajęcie Hiszpanii przez Napoleona, bitwę pod Borodino, nad Berezyną, pokój w Schönbrunn i jego postanowienia – wskazuje na mapie państwa II koalicji antyfrancuskiej – wskazuje na mapie państwa III i IV koalicji antyfrancuskiej – identyfikuje postacie J.F.Champolliona, Józefiny, H.Nelsona, Marii Ludwiki, S.Małachowskiego, Fryderyka Augusta I – przedstawia postanowienia pokoju z Campo Formio – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wyprawy Napoleona do Egiptu – opisuje okoliczności 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie powstanie II koalicji antyfrancuskiej, konstytucję roku VIII, zawiązanie III, IV i VI koalicji antyfrancuskiej, – wyjaśnia, jaką rolę odegrał Napoleon w czasach rządów dyrektoriatu – przedstawia okoliczności zakończenia wojny Francji z I koalicją antyfrancuską – omawia przebieg wojny Francji z III i IV koalicją antyfrancuską – wyjaśnia, dlaczego społeczeństwo francuskie poparło powrót Napoleona w 1815 r. – omawia cele i oczekiwania polskiej emigracji po powstaniu Kościuszkowskim i III rozbiórze Rzeczypospolitej – wyjaśnia, dlaczego spadło zainteresowanie Francji wykorzystaniem potencjału militarnego Legionów Polskich – omawia organizację 	<ul style="list-style-type: none"> -charakteryzuje i ocenia rolę oraz działalność Napoleona Bonaparte w okresie dyrektoriatu i konsulatu – charakteryzuje i ocenia politykę Napoleona wobec Polaków – ocenia znaczenie epoki napoleońskiej dla losów Francji i Europy
-------------------------------------	---	---	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – omawia organizację Legionów Polskich we Włoszech – charakteryzuje ustrój Księstwa Warszawskiego – wymienia reformy społeczne zrealizowane w Księstwie Warszawskim 	<ul style="list-style-type: none"> bitwy pod Waterloo – opisuje okoliczności utworzenia Legionów Polskich we Włoszech – przedstawia znaczenie Legionów Polskich we Włoszech – przedstawia sukcesy i problemy funkcjonowania Księstwa Warszawskiego – omawia okoliczności powstania i upadku Księstwa Warszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> przewrotu 18 brumaire’a - przedstawia militarne osiągnięcia Napoleona I – wymienia postanowienia pokoju w Preszburgu – omawia przebieg wyprawy Napoleona I na Moskwę – przedstawia czynniki, które zadecydowały o klęsce wyprawy – opisuje udział Legionów Polskich w kampaniach wojsk napoleońskich – przedstawia konsekwencje udziału Legionów w walkach na Santo Domingo – omawia przebieg wojny z Austrią i jej konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> władz na ziemiach polskich zajętych przez wojska napoleońskie w 1807 r. – wyjaśnia, czemu Księstwo Warszawskie nie było w pełni suwerennym ośrodkiem państwowości polskiej 	
--	---	---	---	---	--